

holdet det, at naar denne Paragraf kom til Anvendelsen paa Bevillingsomraadet, var der derved anvist en Udvej til at komme til Enighed i Stridsspørgsmaal, og det var naturligt, at man ad den Vej kunde komme til Enighed, for der var ikke større Forskel mellem det daværende Landsting og Folketing, end at Enighed kunde opnaas. Et andet interessant Eksempel er § 25, som handler om de saakaldte provisoriske Love. Forholdet i 1849-Grundloven var det, at den tænkte sig en Modsætning mellem Kongen paa den ene og Folket paa den anden Side. Hvad gør da denne Paragraf? Den fremsætter klart og tydeligt, at denne selvfølgelige Ret, som Kongen og hans Ministre maa have til i visse kritiske Øjeblikke at udstede provisoriske Love, selvfølgelig ogsaa i allerhøjeste Grad maa være indskrænket. Ordene i § 25: „i særdeles paaatrængende Tilfælde, naar Rigsdagen ikke er samlet“, samt Paabudet om, at de foreløbige Love ikke maa stride mod Grundloven og skulle forelægges den følgende Rigsdag, det betyder altsammen ligesaa mange Forhindringer for de provisoriske Love. Dette stemmer meget godt, naar det er paa den ene Side Kongen, paa den anden Side Folket, der staa overfor hinanden. Og jeg skal nævne det mest interessante Eksempel, jeg har fundet, og som, saa vidt jeg erindrer, for mange Aar siden er blevet berørt her i denne Sal af Højesteretsdommerne, og som forventes at være den anklagede, har de halve Dommere, medens derimod Folket har Landstinget og gennem Landstinget har den anden Halvdel af Dommere, det vil altsaa sige, den anklagede og Anklageren have lige mange Dommere.

Nu sker der i Tiden fra 1849 til 1866 det, at man flytter Tyngdepunktet fra Modsætningen mellem Konge og Folk til Modsætningen mellem de privilegerede Klasser og den store almene Befolkning, og saa føler man Trang til, hvad man kalder konservative Garantier. Man opfinder saa disse konservative Garantier, der bestaa i, at man flytter visse Garantier fra de valgte til Vælgerne, dem sætter man saa ind i Loven, og saa spørger man ikke sig selv:

Hvad kommer der nu ud af denne Lov? Man har i Virkeligheden flikket paa Loven, man har, hvad skal jeg kalde det, vendt hele Loven paa Hovedet, og man har absolut ikke efterset, hvad det betyder for de andre Paragraffer i Loven. Det er ikke Overenskomst, man har tilsigtet, men det er konservative Garantier, jeg havde nær sagt ganske tankeløst. Og jeg vil netop der bruge disse Paragraffer, jeg her har nævnt, til at vise det. § 53 om Fællesudvalg kende vi allesammen fra Provisoricaarene. Nu er Striden ikke længere mellem Konge og Folk, men den er Striden mellem Landsting og Folketing. Følgen er, at der mangler et naturligt Fundament for Overenskomst mellem Folketing og Landsting paa dette Omraade. Interesserne ere saa store, at man meget hurtigt kommer ud i det tomme Rum, som vi den Gang sagde. Der er ingen Anvisning til at komme til Enighed. Det viser, at Grundloven paa dette Punkt er bleven forkludret — jeg kan desværre i Øjeblikket ikke finde andet Ord. Ligeledes kan § 25 anvendes saaledes, at den ikke betyder en Indskrænkning i Berettigelsen til at udstede provisoriske Love, men er kommen til at betyde det, den betød for Estrup, nemlig en Udvidelse af Retten dertil. Det gik til paa den Maade, at han ganske vist forelagde de provisoriske Love for Rigsdagen, men ikke saaledes, at han var udsat for, som det vilde være sket efter Grundloven af 1849, at faa dem slaaede ned, han forelagde dem for Landstinget, og nu kunde de ved der at gemmes i Udvalg holdes oppe. Det er det andet Eksempel paa, hvor ganske bundforkludret vor Grundlov blev. Og det tredie Forhold er det med Rigsretten. Følgen af den Ordning, vi have faaet med Rigsretten, er jo den, at som Regel vil nu anklagede, der har udnævnt Højesteretsdommerne, have altsaa alle Højesteretsdommerne saa at sige paa Forhaand paa sin Side, og da det kan ventes, at han ogsaa staa venskabeligt til Landstinget, hvad jo de sidste Venstreministerier alle have gjort, har han ogsaa fra den Side Dommere. Anklageren har ingen Dommere, og den anklagede har alle Dommere. Det er selvfølgelig af Interesse særlig at se det ved den sidste Rigsretssag, men jeg skal ikke fordybe mig i, hvor meget af en Folkedom der altsaa ligger